

DATE INEDITE PRIVIND CEREMONIALUL ADUCERII ÎN ȚARĂ A OSEMINTELOR DOMNULUI DIMITRIE CANTEMIR

Maria Mihăilescu

Urmaș al domnului Moldovei, Constantin Cantemir, Dimitrie Cantemir, a încercat în scurta sa domnie (18 / 28 martie – aprilie 1693, 23 noiembrie / 4 decembrie 1710 – 11 / 22 iulie 1711), să recâștige independența Moldovei de sub Imperiul Otoman, în acest scop încheind o alianță cu țarul Rusiei, Petru I (1696 – 1725).

Dar după înfrângerea armatelor ruso - moldovene în bătălia de la Stănilești (1711), s-a refugiat în Rusia, sub protecția țarului, devenindu-i consilier.

Dorul nestins de țară, a fost luminat de satisfacțiile realizărilor obținute pe plan științific și literar, nerenunțând nici o clipă la idealul său de a-și vedea țara eliberată de sub turci.

Va înlocui spada cu condeiul, pentru a face cunoscut întregii Europe savante, imaginea pământului strămoșesc, originea latină a poporului român, soarta vitregă a acestui neam, încălcat veacuri de-a rândul de cotropitori.

Personalitate prodigioasă, poliglot, comparabil cu umaniștii Renașterii, în anii cât a trăit în Rusia, până la moarte, a scris principalele sale opere: „*Incrementa atque decrementa aulae othomanicae*”, operă de răsunet european, „*Hronicul vechimii a romano - moldo - vlahilor*”, în care se demonstrează romanitatea poporului român, unitatea de origine și limbă, continuitatea pe teritoriul vechii Dacii, „*Istoria Imperiului Otoman*”, „*Descrierea Moldovei*”, ș.a.

„*Este unul din ctitorii beletristicii românești, prin „Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea” și nu mai ales prin „Istoria*

<http://cimec.ro> <http://muzeulfrancei.ro>

*ieroglică”, fiind considerat ca cel mai învățat bărbat din Rusia din timpurile lui Petru cel Mare”.*¹

*„Suferind, se stinge din viață la nici 50 de ani, la 21 august 1723, fiind înmormântat la Moscova, în Biserica Sf. Constantin și Elena, pe care o ctitorise”*².

Dimitrie Cantemir până la moarte, nu a încetat de a se interesa de soarta Țărilor Române, de a dori să se întoarcă în Moldova.

După mai bine de 200 de ani, în iunie 1935, rămășițele pământești au fost aduse în țară, găsindu-și odihna veșnică în capitala Moldovei, la Iași.

Ele au fost întâmpinate cu toate onorurile, începând cu ceremonialul primirii lor la Constanța, oprind până la destinație în mai multe localități printre care și la Focșani, cum arată documentele vremii.

Pe data de 14 iunie 1935, Ministerul de Interne trimite Prefecturii Județului Putna, o Adresă privind Programul ceremonialului aducerii în țară a rămășițelor pământești ale domnului Dimitrie Cantemir:

„România

No.5108 / 14.VI / 935

MINISTERUL DE INTERNE

Direcțiunea Administrației de Stat

Domnului

Prefect al Județului Putna

6330. A. 13 JUN. 1935

Avem onoare a vă înainta, aci alăturat, programul cuprinzând ceremonialul primirii, transportării și reînhumării rămășițelor pământești ale lui Dimitrie-Vodă Cantemir și vă rugăm să luați

¹ Ștefan Ciobanu, *Dimitrie Cantemir în Rusia*, Editura Elion, București, 2000, p. 77.

² Acad. Virgil Cândea (coord.), *Istoria Românilor*, vol. V, *O epocă de înnoiri în spirit european (1601 – 1711 / 1716)*, Editura Enciclopedică, București, 2003, p. 331.

dispozițiunile necesare pentru aducerea la îndeplinire a acestui program, precum și măsurile cuvenite de ordine.

Ministru

s.s. indescifrabil

Director

s.s. indescifrabil”³.

Din documente reproducem acest program, pornind de la ceremonialul primirii la Constanța a osemintelor, transportarea lor la Iași și reînhumarea ce a avut loc la Biserica Trei Ierarhi din Iași:

I. Primirea la Constanța

În ziua de Duminică, 16 iunie ora Dimineața, se vor găsi la debarcader:

Clerul Orașului în frunte cu Episcopul (care va veni în procesiune și în sunetul clopotelor) dela biserica catedrală.

Reprezentanții M. S. Regelui

Reprezentanții Guvernului și Parlamentului

Comisiunea Monumentelor Istorice

Autoritățile civile și militare

La coborârea rămășițelor se vor trage 101 salve de tun, clopotele bisericilor din oraș vor suna, iar muzicele militare vor cânta rugăciunea.

O companie cu muzica militară va da onorurile.

După aceasta, pe cheiul debarcaderului, clerul va face rugăciunile îndătinat.

După serviciul divin, coșciugul învăluit în tricolorul național va fi ridicat și depus pe afet de tun de membrii Guvernului și reprezentanții Parlamentului.

Cortegiul – care va fi deschis și închis de către un ploton de cavalerie și încadrat de jandarmi – va porni la gară în ordinea următoare:

Clerul cu Episcopul în frunte

Afetul de tun cu patru ofițeri superiori la panglici

³ Arhivele Naționale Vrancea, fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 113 / 1935, f. 64.

Reprezentanții M. S. Regelui

Reprezentanții Guvernului și Parlamentului

Autoritățile Civile și militare

Pe tot parcursul dela debarcader la gară vor fi înșirate școalele din oraș și trupele din granizoană, cari, la trecerea cortegiului, vor da onorurile.

În tot acest timp clopotele vor suna, iar muzicele, vor cânta.

La gară, coșciugul va fi ridicat depe afet și așezat în vagonul mortuar de reprezentanții armatei și autorităților civile.

În drum spre Iași, vagonul va fi însoțit de preoți și de o gardă militară de onoare.

Pe tot parcursul cortegiului, orașul va fi pavoazat cu steaguri naționale îndoliate. Felinarele vor fi aprinse.

La fel va fi pavoazat debarcaderul, gara și trenul special.

Ținuta. Pentru civili: jachetă, pălărie înaltă, mănuși negre.

Pentru militari: Ținuta de ceremonie. În alb A4.

II. Transportarea la Iași

Trenul special ce va aduce la Iași rămășițele pământești ale lui Dimitrie – Vodă Cantemir se va opri Duminică după amiază, la orele ce se vor anunța din vreme în următoarele stațiuni:

Buzău

Râmnic

Focșani

Bârlad

Vaslui

La fiecare din aceste stațiuni trenul va fi primit de autoritățile locale, civile (ținuta: jachetă, pălărie înaltă și mănuși negre) cu școalele din oraș și militare (ținuta de ceremonie în alb A4) cu o companie cu muzica militară, care va da onorurile.

Clerul va oficia o scurtă slujbă.

Gările vor fi pavoazate cu drapelele naționale în dolii.

III. Primirea la Iași

În ziua de luni, 17 iunie ora ... dimineața, se vor găsi pe peronul gării Iași:

Clerul orașului în frunte cu mitropolitul (care va veni în procesiune în sunetul clopotelor dela biserica metropolitană).

Reprezentanții M.S.Regelui

Președintele Consiliului cu membrii Guvernului

Reprezentanții Parlamentului

Comisiunea Monumentelor Istorice

Autoritățile civile și militare

Rectorul, senatul, profesorii și studenții Universității

Mihăilene

La coborârea rămășițelor din tren se vor trage 101 salve de tun, clopotele bisericilor din oraș vor suna, iar muzicele militare vor cânta rugăciunea.

O companie cu muzica militară va da onorurile.

Clerul va face rugăciunile îndătinute, pe peron.

După serviciul divin, coșciugul va fi ridicat și depus pe un afet de tun de membrii Guvernului și de reprezentanții Parlamentului.

Cortegiul care va fi deschis și închis de câte un pluton de cavalerie și încadrat de jandarmi – va porni la biserica Trei Erarhi în ordinea următoare:

Clerul cu mitropolitul în frunte.

Afetul de tun cu patru generali la panglici.

Reprezentanții M. S. Regelui

Președintele Consiliului cu membrii Guvernului

Reprezentanții Parlamentului

Comisiunea Monumentelor Istorice

Autoritățile civile și militare

Rectorul, senatul, profesorii și studenții Universității

Mihăilene

Pe tot parcursul dela gară la biserica Trei Erarhi vor fi înșirate școalele din oraș și trupele din garnizoană, cari, la trecerea cortegiului, vor da onorurile.

Clopotele vor suna, iar muzicele vor cânta în tot acest timp.

Pe tot parcursul cortegiului, orașul va fi pavoazat cu stindardele naționale îndoliate. Felinarele vor fi aprinse.

La fel va fi pavoazăată gara și biserica.

IV. Reînhumarea

La biserică, coșciugul va fi ridicat de pe afet și așezat, la locul unde se face prohodul, de profesorii universității din Iași, cari vor sta de gardă în timpul prohodului. Prohodul se va oficia după datină, de cler, în frunte cu Mitropolitul. Corul Mitropoliei va da răspunsurile.

Panegiricul va fi rostit de I. P. Sf. Mitropolit Nicodim.

După prohod, coșciugul va fi dus în biserică și așezat spre păstrare, înlăuntru, până când va fi depus în mormântul ce se va pregăti, în prima nișe din dreapta naosului (îndărătul Raclei cu Sf. Paraschiva).

Ținuta: Pentru civili: frac, cravată albă, mănuși negre, decorații.

Pentru militari: ținuta de ceremonie în alb. A. 4.

Păstrarea coșciugului se va face prin grija și răspunderea I. P. Sf. Mitropolit.

Groapa pentru reînhumare se va face de serviciul de arhitectură al Comisiunei Monumentelor Istorice.

Inscripția ce se va așeza pe noul mormânt al lui Dimitrie - Vodă Cantemir și va fi alcătuită de aceeași Comisie.

Așezarea rămășițelor pământești, în groapă, se va face în fața Mitropolitului, a Primarului Municipiului Iași, a Comandantului Corpului de armată și a delegațiunei Comisiunei Monumentelor Istorice, cari vor redacta și iscăli un proces-verbal în patru exemplare, după modelul actelor similare, încheiate la depunerea în groapă a Regelui Carol I și Regele Ferdinand I – și din care unul va fi depus la Arhivele Statului din București, altul la arhiva Primăriei din Iași, al treilea la Mitropolia Moldovei și al patrulea la Comisiunea Monumentelor Istorice”⁴.

⁴ Ibidem, f. 65 – 69.

Rămășițele pământești au fost întâmpinate cu toate onorurile la Focșani:

„No. 5154

16 iunie 1935

Poliția Focșani

*Protoérie, Primar Focșani, Președintele Tribunalului Putna,
Școli Secundare, Directori ai Liceelor*

Urmare la adresa No. 5108 din 15 / 6 /1935 am onoare a vă face cunoscut că trenul cu rămășițele pământești ale lui Dimitrie Vodă Cantemir va sosi în gara Focșani la ora 19,31 și va sta 13 minute.

Prefect

ss indescifrabil”⁵.

„Telegramă

circulară Garnizoana Focșani

București Ministerul Apărării Naționale nr. 151 St.

109. 13 / 6 / 1935

Trenul special ce va aduce la Iași rămășițele pământești ale lui Dimitrie - Vodă Cantemir se va opri Duminică 16 iunie 1935 după amiază la ora ce se va anunța din vreme în gara locală.

La gară trenul va fi primit de autoritățile locale civile. Ținuta, jachetă, pălărie înaltă și mănuși negre. Cu școlile din oraș și militare (ținuta de ceremonie) A. În alb A4 cu o companie cu muzica militară care va da onorurile.

Clerul va oficia o scurtă slujbă. Gara va fi pavoazată cu Drapelele Naționale în doi.

⁵ Ibidem, f. 70.

Confirmați primirea

Din ordin

Șeful de cabinet

Colonel Alex. Tătărăscu

Nr. 889 din 13 Iunie 1935

P. Conformitate

Comandantul Pieței Focșani

Lt. Colonel

s. s. indescifrabil”⁶.

⁶ *Ibidem*, f. 75.